

**BADANIE
NADUŻYĆ
W SEKTORZE
LEASINGOWYM
-2022-**

5th Risk&Supervision Meeting

08.09.2022, Hotel Marriott, Warszawa

Badanie nadużyć w sektorze leasingowym zostało przeprowadzone na potrzeby Konferencji Risk & Supervision Meeting 2022 organizowanej przez CRIF Sp. z o.o. 8 września 2022 r. w Warszawie.

Celem badania było znalezienie cech wspólnych w sferze nadużyć w sektorze leasingowym i faktoringowym, by rozwijać solidarne działania antyfraudowe. W badaniu udział wzięło **8 firm leasingowych**. Na podstawie odpowiedzi firm, które wypełniły ankiety on-line przygotowaliśmy poniższe wnioski szczegółowe. Wnioski te zostały skonsultowane ze Związkiem Polskiego Leasingu oraz zostały podsumowane przez **Pana Andrzeja Sugajskiego, Dyrektora Generalnego Związku Polskiego Leasingu**.

”

Wyniki tegorocznego badania potwierdzają, że jednym z kluczowych czynników sukcesu w przeciwdziałaniu fraudom jest dostęp do informacji. Dotyczy to zarówno informacji zawartych w zewnętrznych rejestrach, jak i tych wynikających z doświadczeń poszczególnych uczestników sektora finansowego, których wymiana jest możliwa w oparciu o art. 106d Prawa bankowego. Korzystanie z zewnętrznych rejestrów informacji gospodarczych zostało uznane za najskuteczniejszą metodę walki z nadużyciami. Natomiast ograniczenia dostępu do informacji o potencjalnych kontrahentach zostały uznane jako główna przeszkoda w przeciwdziałaniu nadużyciom. Dotyczy to zarówno braku informacji

o wszystkich nierzetelnych klientach oraz braku możliwości weryfikacji autentyczności dokumentów np. deklaracji PIT/CIT. Pozytywnie natomiast należy ocenić fakt, iż dzięki dostępnym, stosowanym przez firmy leasingowe narzędziom i metodom walki z nadużyciami z roku na rok rośnie wartość zablokowanych transakcji, a także ilość spraw rozwiązywanych przy współpracy z organami ścigania. Bardzo dziękujemy organizatorom za zorganizowanie badania w tak istotnym dla branży leasingowej obszarze, a firmom leasingowym za udział.

”

WNIOSKI SZCZEGÓŁOWE Z BADANIA ANKIETOWEGO

- 1.** Ocena wybranych metod walki z nadużyciami w skali 1-5 [bardzo słabo - bardzo dobrze]. Wszystkie metody zostały wskazane przez ankietowane firmy jako metody wykorzystywane do walki z nadużyciami.

Najlepiej zostały ocenione **zewnętrzne rejestry informacji gospodarczej** - 6 ocen dobrych i 1 bardzo dobra, oraz branżowe rozwiązania w oparciu o art. 106d Prawa bankowego - 4 oceny dobre i 2 bardzo dobre. Odsetek ocen niskich wśród badanych był bardzo mały - całkowity brak ocen na poziomie 1, zaledwie 2 oceny na poziomie 2 we wszystkich kategoriach.

Widzimy tutaj zmianę w porównaniu z rokiem 2021, kiedy najlepiej oceniane zostały rozwiązania IT dedykowane przeciwdziałaniu nadużyciom.

1.1. Zewnętrzne rejestry informacji gospodarczej

ocena na poziomie 5 - 1 firma
ocena na poziomie 4 - 6 firm
ocena na poziomie 3 - 1 firma

1.2. Kanały anonimowego informowania o nadużyciach

ocena na poziomie 5 - 1 firma
ocena na poziomie 4 - 3 firmy
ocena na poziomie 3 - 3 firmy
ocena na poziomie 2 - 1 firma

1.3. Rozwiązania IT dedykowane przeciwdziałaniu nadużyciom

ocena na poziomie 5 - 1 firma
ocena na poziomie 3 - 4 firmy
ocena na poziomie 2 - 3 firmy

1.4. Branżowe rozwiązania w oparciu o art. 106d Prawa bankowego

ocena na poziomie 5 - 2 firmy
ocena na poziomie 4 - 4 firmy
ocena na poziomie 3 - 1 firma
ocena na poziomie 1 - 1 firma

2. Techniki stosowane w firmach leasingowych w celu wykrywania nadużyć.

Wśród technik stosowanych w firmach leasingowych w celu wykrywania nadużyć największą popularnością cieszą się:

- **analiza sieci powiązań [8/8],**
- **analiza publicznie dostępnych źródeł danych [8/8].**

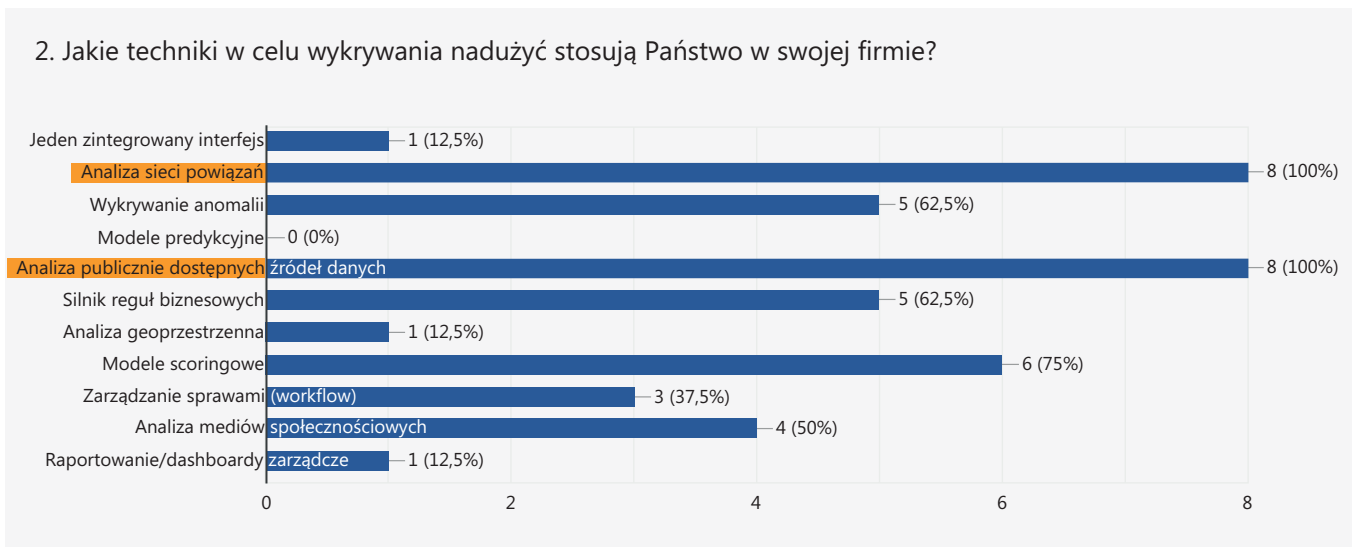
Te dwie techniki również i w roku 2021 zostały wskazane jako najczęściej stosowane w firmach leasingowych w celu wykrywania nadużyć.

Kolejno uplasowały się następujące techniki:

- modele scoringowe [6/8],
- wykrywanie anomalii [5/8],
- silnik reguł biznesowych [5/8],
- analiza mediów społecznościowych [4/8],
- zarządzanie sprawami (workflow) [3/8].

Podobnie jak w zeszłym roku żadna z firm leasingowych nie wskazała w tym zakresie na modele predykcyjne.

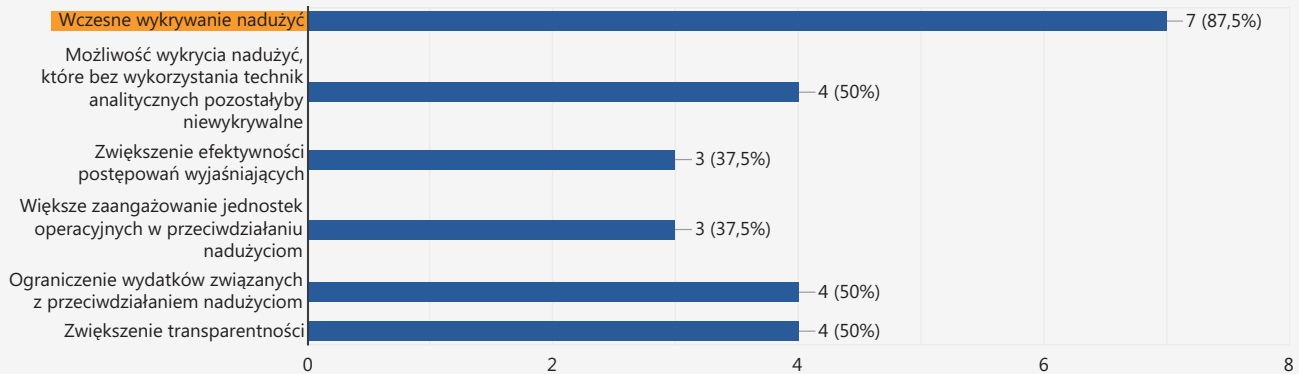
Szczegółowe odpowiedzi na to pytanie wyglądają następująco:

3. Korzyści ze stosowania technik analitycznych w programach zapobiegania nadużyciom wskazywane przez firmy leasingowe służą zdecydowanie **wczesnemu wykrywaniu nadużyć oraz możliwości wykrycia nadużyć [7/8]**. Rozkład pozostałych odpowiedzi był prawie równy.

Szczegółowe odpowiedzi na to pytanie wyglądają następująco:

3. Jakie Państwa zdaniem są korzyści ze stosowania technik analitycznych w programach zapobiegania nadużyciom?

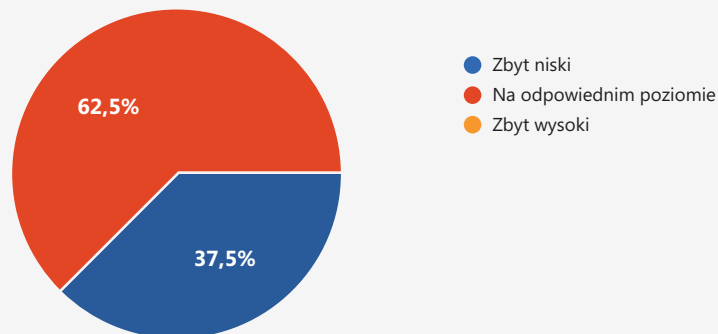

4. Zdaniem ankietowanych firm leasingowych **poziom wydatków na przeciwdziałanie nadużyciom** utrzymuje się na odpowiednim poziomie (według 62,5% ankietowanych), natomiast według reszty badanych - jest on na zbyt niskim poziomie.

Odpowiedzi te pytania pokrywają się z odpowiedziami udzielonymi przez firmy w 2021 roku.

Szczegółowe odpowiedzi na to pytanie wyglądają następująco:

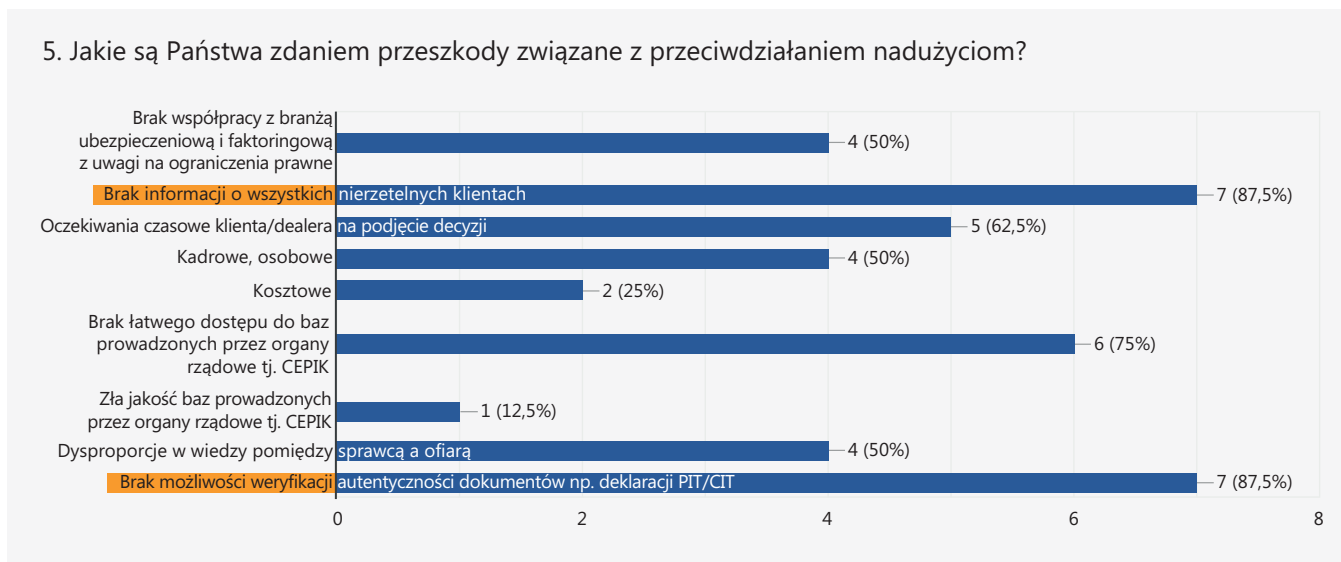
4. Jaki jest poziom wydatków na przeciwdziałanie nadużyciom w Państwa firmie:

5. Główne przeszkody związane z przeciwdziałaniem nadużyciom wskazane przez ankietowane firmy wynikają z **braku informacji o wszystkich nierzetelnych klientach** [7/8] oraz **braku możliwości weryfikacji autentyczności dokumentów** np. deklaracji PIT/CIT [7/8].

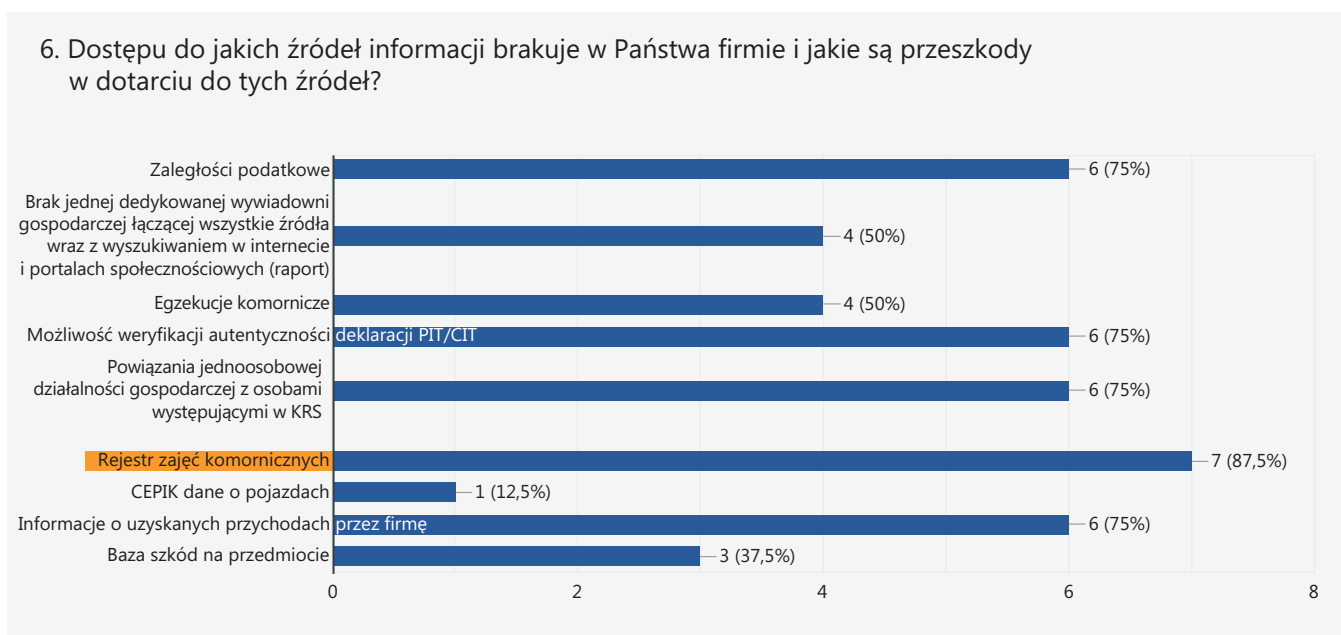
Wyniki te pokrywają się z zeszłorocznymi - w 2021 roku ankietowani wskazywali również na istotny problem braku współpracy z branżą ubezpieczeniową i faktoringową z uwagi na ograniczenia prawne.

Szczegółowe odpowiedzi na to pytanie wyglądają następująco:

6. Firmom leasingowym, które wzięły udział w ankiecie najbardziej **brakuje** takich źródeł informacji jak **rejestr zajęć komorniczych** [7/8] - w poprzednim roku najpopularniejszą odpowiedzią była możliwość weryfikacji autentyczności deklaracji PIT/CIT [7/7].

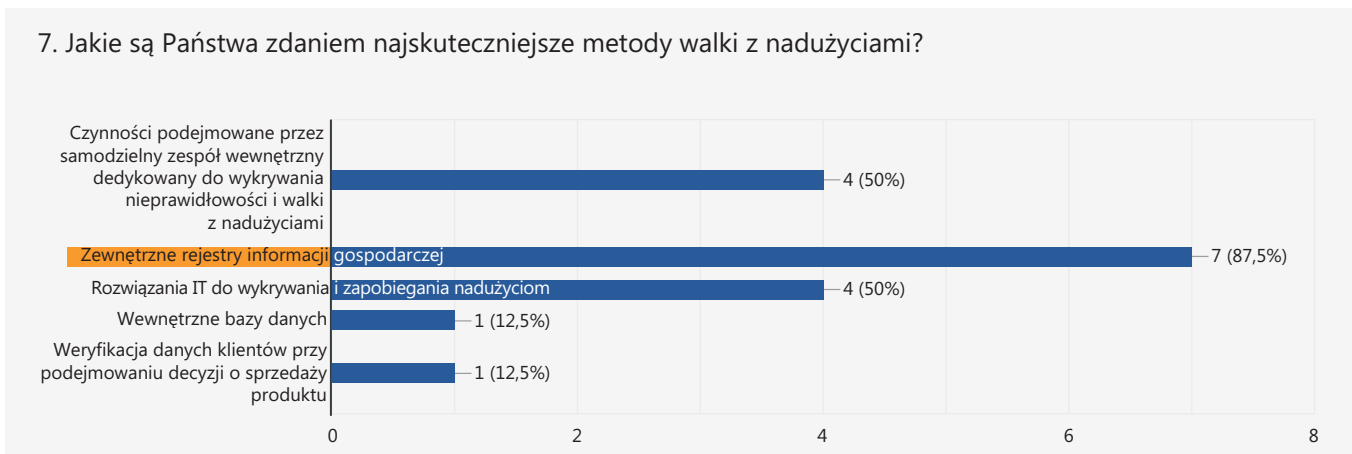
Szczegółowe odpowiedzi na to pytanie wyglądają następująco:

7. Najskuteczniejsze metody walki z nadużyciami to według ankietowanych **zewnętrzne rejestry informacji gospodarczej** [7/8], które w tym roku znacząco zyskały na wartości w oczach badanych - w ubiegłym roku pierwsze miejsce zajęły ex aequo czynności podejmowane przez samodzielny zespół wewnętrzny dedykowany do wykrywania nieprawidłowości [5/7] i wewnętrzne bazy danych [5/7].

Kolejnymi dwoma najskuteczniejszymi metodami walki z nadużyciami według ankietowanych w 2022 roku były: czynności podejmowane przez samodzielny zespół wewnętrzny dedykowany do wykrywania nieprawidłowości [4/8] oraz rozwiązania IT do wykrywania i zapobiegania nadużyciom [4/8].

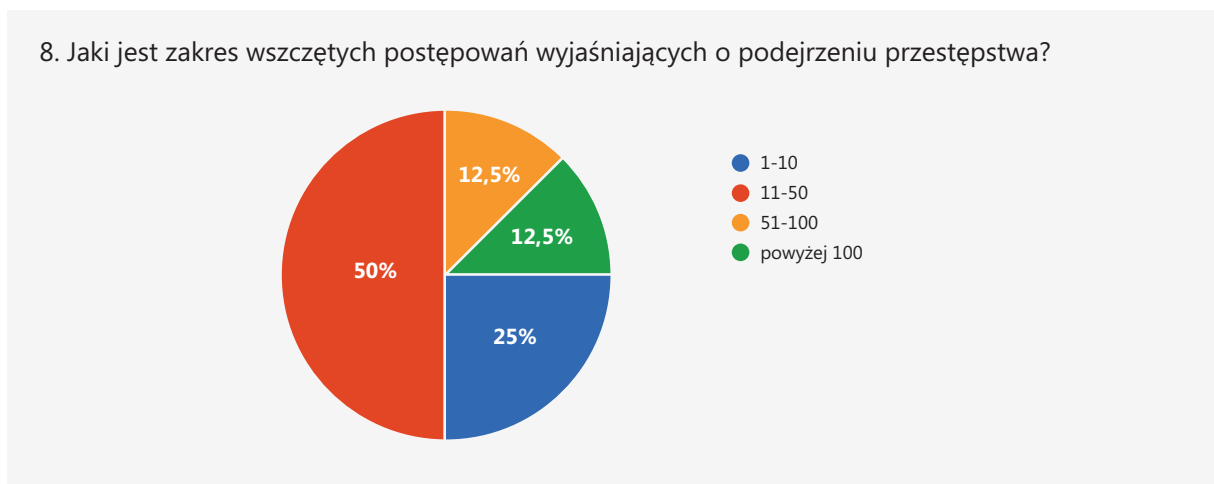
Szczegółowe odpowiedzi na to pytanie wyglądają następująco:

8. Deklarowany przez firmy leasingowe **zakres wszczętych postępowań wyjaśniających o podejrzeniu przestępstwa** wynosi:

- 50% w przedziale 11-50 [wzrost w porównaniu z rokiem ubiegłym z 28,6%],
- 25% w przedziale 1-10 [spadek o ponad 25% w porównaniu z rokiem ubiegłym],
- po 12,5 % w przedziale 51-100 oraz powyżej 100.

Szczegółowe odpowiedzi na to pytanie wyglądają następująco:

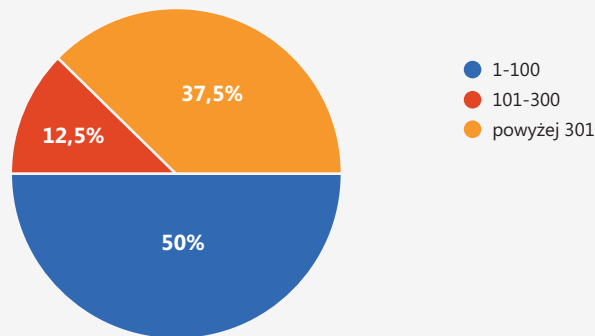

9. Szacowana liczba **zablokowanych prób oszustwa** w połowie firm mieściła się w przedziale **1-100**. Dla 3 firm wynosiła powyżej 301, a jednej 101-300.

W porównaniu do poprzedniego roku szacowana liczba zablokowanych prób oszustwa znacząco wzrosła.

Szczegółowe odpowiedzi na to pytanie wyglądają następująco:

9. Jaka jest szacowana liczba zablokowanych prób oszustwa?

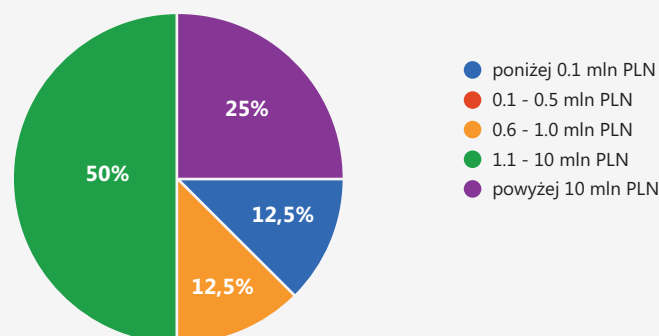

10. Łączna **szacowana wartość zablokowanych prób oszustwa** rozkłada się następująco w przedziałach:

- połowa ankietowanych firm wskazała kwotę **1.1 - 10 mln PLN**,
- 25% badanych kwotę powyżej 10 mln PLN,
- po 12,5% firm wskazało kwoty poniżej 0.1 mln PLN oraz 0.6 - 1.0 mln PLN.

Widzimy tu znaczącą zmianę w rozkładzie kwotowym zablokowanych prób oszustw - są one bardziej zdywersyfikowane niż w roku poprzednim, w którym prawie 90% sytuacji dotyczyła kwot w przedziale 1.1 - 10 mln PLN.

10. Jaka jest szacowana łączna wartość zablokowanych prób oszustwa?

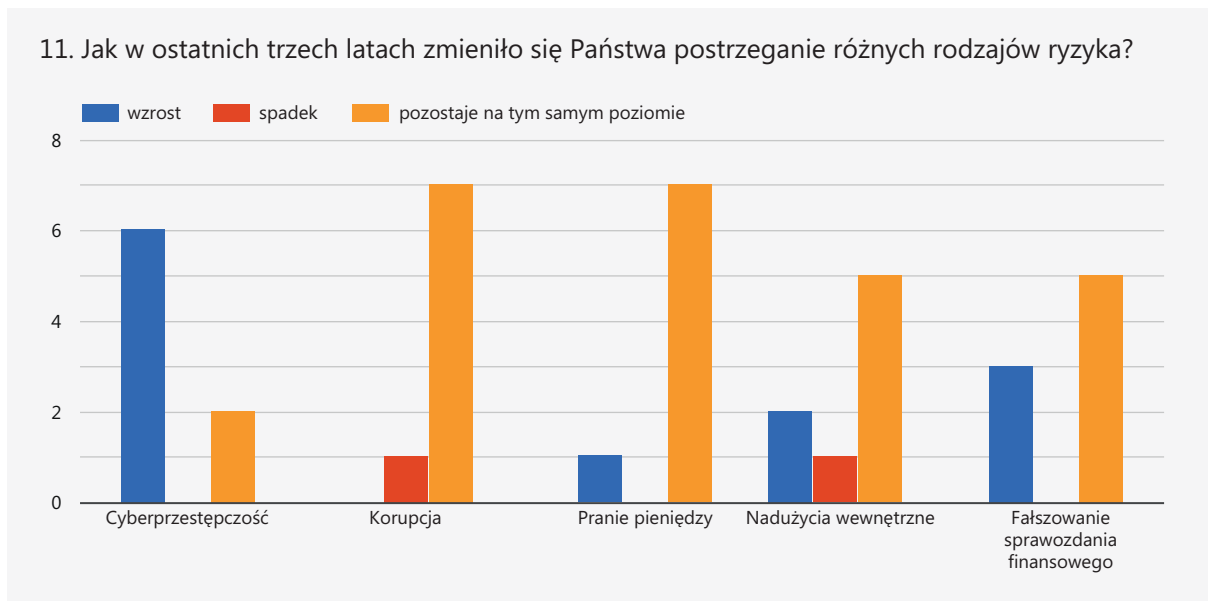

11. Postrzeżenie różnych rodzajów ryzyka w sektorze leasingowym w ciągu ostatnich 3 lat zdecydowanie wzrosło w obszarach:

- **cyberprzestępczości** [6/8], co może mieć związek z transformacją cyfrową, która została przyspieszona przez pandemię (wzmoczenia działań przestępców),
- **falszowania sprawozdań finansowych** [3/8].

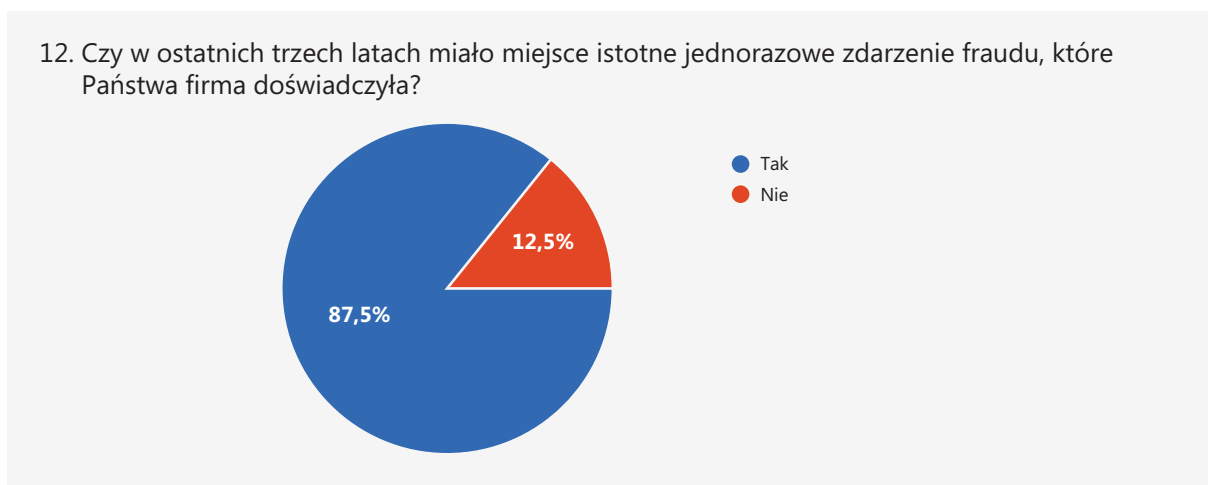
W porównaniu z 2021 spadła natomiast tendencja wzrostowa w kategorii prania pieniędzy i nadużyć wewnętrznych.

Szczegółowe odpowiedzi na to pytanie wyglądają następująco:

12. Większość firm leasingowych [7/8] biorących udział w badaniu odnotowały w ostatnich 3 latach **istotne jednorazowe zdarzenie fraudu**. W roku ubiegłym, takie zdarzenie odnotowały wszystkie firmy.

Szczegółowe odpowiedzi na to pytanie wyglądają następująco:

13. Na temat **schematu działania fraudstera** wypowiedziały się 4 firmy, opisując fraud w następujący sposób:

- zmowa dostawcy i korzystającego,
- wielokrotne finansowanie tego samego aktywa,
- świeże działalności gospodarcze, zazwyczaj młode osoby biorą w leasing sportowe pojazdy i wynajmują (wstawiają w wynajem) do francuskich wypożyczalni, a dalej są wykorzystywane niezgodnie z prawem, nocne uliczne wyścigi, przemyt narkotyków i ludzi, wywóz pojazdów do Afryki i przywłaszczenie.

14. Firmy leasingowe [4/8] zaobserwowały w ciągu ostatnich trzech lat poniższe **trendy w zachowaniach fraudowych**:

- schemat francuskich wypożyczalni (2 firmy),
- współdziałanie fraudsterów z prawnikami - "przestępstwa białych kołnierzyków",
- przekazywanie aut osobom trzecim w tym do zagranicznych wypożyczalni samochodów.

15. W związku z powyższym firmy leasingowe [3/8] zmieniły swoje działania w zakresie **walki z nadużyciami** poprzez:

- zmianę reguł w silniku antyfraudowym, podjęto analizę portfela pod kątem wspomnianego francuskiego schematu,
- bardziej wnikliwej selekcji dostawców/kanału dotarcia,
- szczegółowej analizy celowości zakupu auta.

16. 3 z 7 ankietowanych firm wskazały, że **rynek fraudowy w okresie ostatnich 3 lat ewoluuje w kierunkach**:

- przejścia na kanały zdalne,
- zwiększenia świadomości prawnej fraudsterów, wykorzystywania prawników do obrony,
- wykorzystywaniu luk w procedurach i przepisach prawnych.

17.1 **Typy nadużyć**, jakie firmy leasingowe identyfikują w swojej branży dotyczą **falszywych faktur**, a liczbę takich nadużyć określili na poziomie 1-10, natomiast ich szacowaną łączną wartość na kwotę 0.1 - 0.5 mln PLN.

4 ankietowane firmy wskazały **nadużycia wewnętrzne** [4/8], trzy z nich określiły liczbę nadużyć w przedziale 1-10, jedna w przedziale 11-50, a szacowana łączna wartość nadużyć wyglądała w nich następująco:

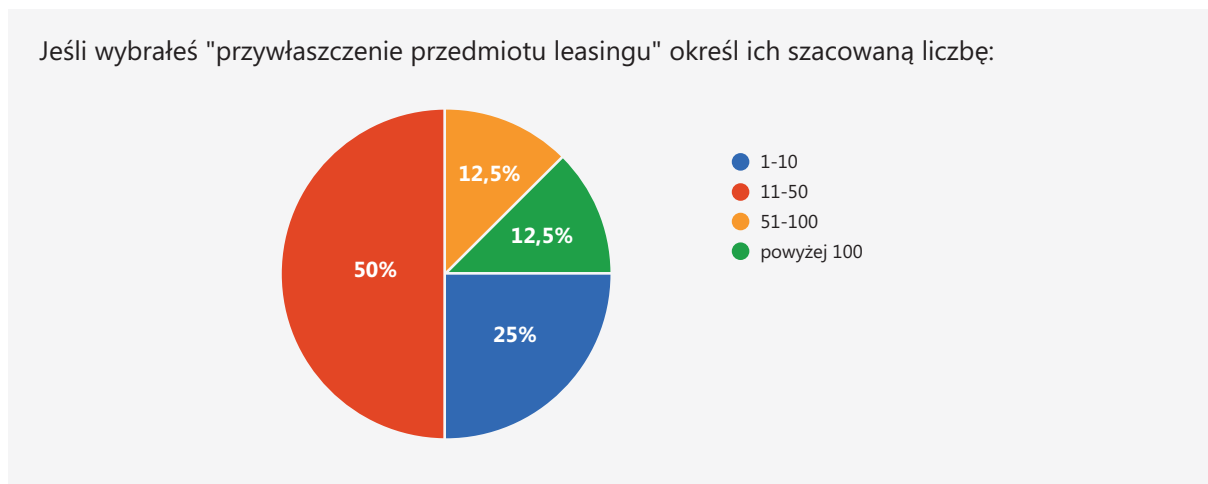
- 0.1 - 0.5 mln PLN w trzech firmach,
- 1.1 - 10 mln PLN w jednej firmie.

Jest to znaczny wzrost w porównaniu z rokiem 2021, w którym tylko 2 ankietowane firmy odpowiedziały twierdząco na wykrycie nadużyć wewnętrznych - dodatkowo na mniejsze łączne kwoty.

17.2 Nadużycie dotyczące **przywłaszczenia przedmiotu leasingu** zidentyfikowały wszystkie firmy [8/8] - co oznacza wzrost w stosunku do roku poprzedniego.

Liczba takich nadużyć w połowie ankietowanych firm mieściła się w przedziale 11-50, a w 25% firm w przedziale 1-10.

Szczegółowe odpowiedzi na to pytanie wyglądają następująco:

Szacowana łączna kwota tych nadużyć jest zróżnicowana:

- 50% [4/8] firm wskazało kwotę w przedziale 1-10 mln PLN,
- 25% [2/8] firm wskazało kwotę w przedziale powyżej 10 mln PLN,
- dwie firmy wskazały odpowiednio kwoty poniżej 0.1 mln PLN oraz 0.6 - 1.0 mln PLN.

17.3 W obecnym roku 3 firmy ankietowane [3/8] wskazały na **nadużycie dotyczące finansowania lub przyjęcia na zabezpieczenie przedmiotu o zawyżonej wartości** - 2 firmy określiły ich szacowaną liczbę na poziomie 1-10, a 1 firma na poziomie 11-50.

Dwie firmy wskazały na kwoty nadużyć rzędu 0.1 - 0.5 mln PLN, a jedna na kwoty rzędu 0.6 - 1.0 mln PLN.

Dla porównania kwoty tych nadużyć w ubiegłorocznym badaniu rozkładają się procentowo następująco:

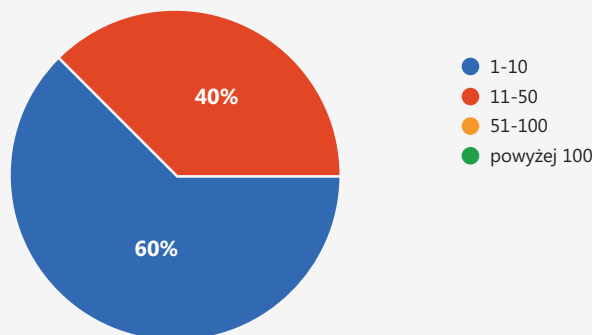
66,7% [2/7] określiło kwoty poniżej 1.1 - 10 mln PLN,

33,3% [1/7] określiło kwotę w przedziale 0.6 - 1.0 mln PLN.

17.4 5 z 8 firm wskazały nadużycie dotyczące oszustwa przy wykorzystaniu **falszywych/skradzionych dokumentów lub informacji** (w roku poprzednim były to 4 firmy z 7). Trzy firmy określiły ich szacowaną liczbę na poziomie 1-10, a dwie na poziomie 11-50.

Szczegółowe odpowiedzi na to pytanie wyglądają następująco:

Jeśli wybrałeś "oszustwo przy wykorzystaniu fałszywych / skradzionych dokumentów lub informacji" określ ich szacowaną liczbę:

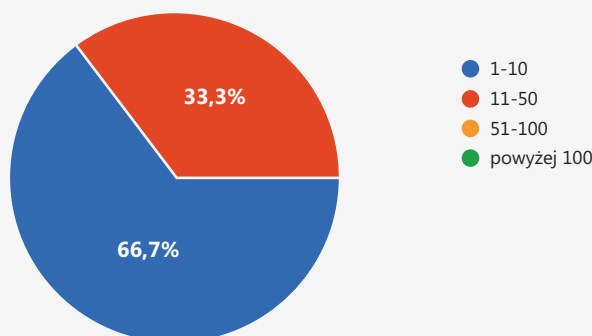
W porównaniu do 2021 roku, rozkład ten jest bardziej zdywersyfikowany. Dla porównania w 2021 roku wyglądał on następująco:

- 50% firm zaznaczyło kwotę 1.1-10 mln PLN,
- 25% firm zaznaczyło kwotę powyżej 10 mln PLN,
- 25% firm zaznaczyło kwotę poniżej 0.1 mln PLN.

17.5 2 z 8 firm wskazały w ankietach na **nadużycie dotyczące wad prawnych przedmiotu leasingu** w liczbie 1-10, a jedna w liczbie 11-50.

Ich rozkład kwotowy wyglądał następująco:

Jeśli wybrałeś "oszustwo przy wykorzystaniu fałszywych / skradzionych dokumentów lub informacji" określ ich szacowaną liczbę:

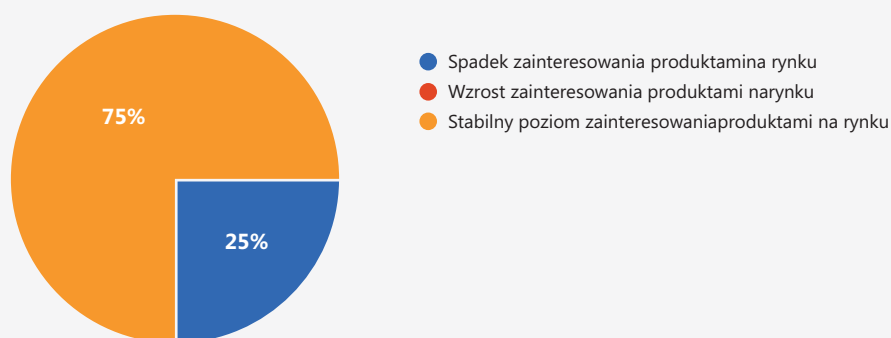
17.6 Żadna z firm nie wskazała na brak wydania przedmiotu leasingu korzystającemu.

Pytania związane z pandemią COVID-19

18. W roku zamrożenia gospodarki spowodowanej pandemią COVID-19 przedstawiciele ankietowanych firm leasingowych zaobserwowali:

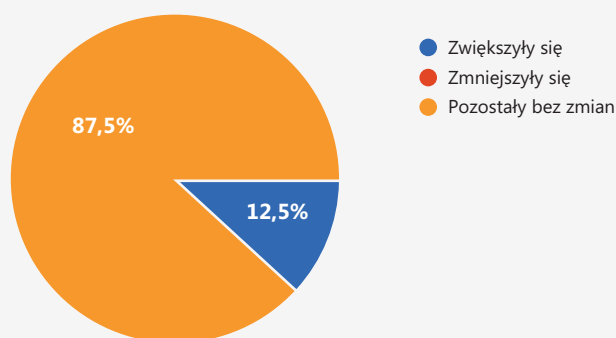
- 75% [6/8] **stabilny poziom zainteresowania produktami na rynku,**
- 25% [2/8] spadek zainteresowania produktami na rynku.

18. Czy w roku zamrożenia gospodarki z powodu pandemii COVID -19 zaobserwowali Państwo:

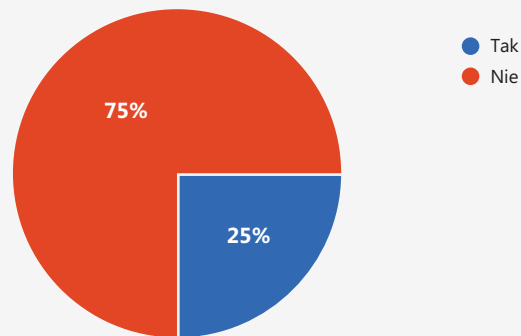
19. **Budżet i działania dotyczące przeciwdziałania nadużyciom** w okresie pandemii COVID-19 pozostał **bez zmian** dla 87,5% badanych firm leasingowych [7/8], natomiast w jednej z firm budżet ten uległ zwiększeniu.

19. Jak w okresie pandemii COVID - 19 wyglądał Państwa budżet i działania dotyczące przeciwdziałania nadużyciom?

- 20.** Zdecydowana większość ankietowanych [6/8 firm] uważa, że **pandemia COVID-19 nie wpłynęła na liczbę obserwowanych fraudów w branży**, dlatego też w pytaniu numer 21 nie udzielono żadnej odpowiedzi.

20. Czy pandemia COVID - 19 wpłynęła na liczbę obserwowanych fraudów w branży, a jeśli tak, to jakiego rodzaju są obserwowane nadużycia?

- 22.** Firmy leasingowe biorące udział w badaniu ankietowym w roku 2022 wskazały jako istotne dwa czynniki, które mogłyby przyczynić się w znacznym stopniu do odbicia gospodarczego w branży w czasie postcovidowym:

- stabilne warunki ekonomiczne i polityczne,
- większa dostępność aut.

5th Risk&Supervision Meeting

08.09.2022, Hotel Marriott, Warszawa